

**Егер сіздің балаңызбен ешкім дос болмаса ше? Егер олар онымен дос болғысы келмесе, балаға қалай көмектесуге болады.**

**(ата-анаға кеңес)**

**Дайындаған педагог-психолог: Т.С. Тұяқбаева**

Достар болған кезде қандай жақсы. Балабақшада ойнайтын, сөйлесетін, қызықты нәрсе ойлап табатын адам болса, бұл қаншалықты қызықты болуы мүмкін... Бірақ егер бала ешкіммен дос бола алмаса ше? Бұл туралы алаңдау керек пе, әлде мектеп жасына дейінгі балалар үшін достар соншалықты маңызды емес пе?

Балабақшадағы достық (егер сіздің балаңызбен ешкім дос болмаса не істеу керек)

Сіздің сүйікті балаңыз балабақшаға барудан бас тартады ("ол жерде жаман", "мен жарма ботқасын қаламаймын" және т.б.), ауруды ойлап табады немесе ұзақ уақыт қалпына келмейді ("басы қайтадан ауырады", "снота ағып жатыр" және т.б.), аяғындағы, асқазанындағы ауырсынуға шағымданады, бірақ кешке қуана жүгіреді аулада.

Сонымен, сіздің сүйікті балаңыз неге балабақшаға барғысы келмейді?

Неге ол балабақшада не істегені туралы айтпайды?

Кіммен ойнады, қалай жүрді, оның досы кім – бұл туралы сұраңыз, не жегеніңіз және қалай ұйықтағаныңыз туралы емес.

Барлығы өздігінен жақсарады деп ойламаңыз – ересектер мен балалардың өмірінде кереметтер аз, бәрін үйрену керек.

Достық – бұл эмоционалды жағымды жағдайда дамитын қарым-қатынас, кейде тіпті балалардың бір-біріне деген қызығушылығын түсіндіру мүмкін емес. Бірақ 3-4 жастағы бүлдіршіндер арасындағы достық – бұл қиял, шындыққа жақын бірлескен ойын, ойыншықтармен ойнау және осы ойыншықтарға қатысты қарым-қатынас – бұл ата-аналар дәл осылай атайды "дос".

Балалардың ойыншықтар туралы қалай сөйлесетіні де маңызды, бұл қарым-қатынастан балалар достығы дами алады.

Ата-аналардың көпшілігі мұны байыпты деп санамайды, баланың достарын "қалай табатынына" мән бермейді және ол оларды таңдай ма? "Ол өседі, нағыз дос табады" деп сеніп, ата-аналар қателеседі. Барлығы балалық шақта қаланады, ал егер 5 жасар бала балалармен топта сөйлесуді білмесе, проблемалар туындайды.

Баланың басқа балалармен алғашқы қарым-қатынасы анасымен серуендеу кезінде басталады. Бала басқа балаларды анасының оларға деген көзқарасының призмасы арқылы қабылдайды. Балабақшада бәрі мүлдем басқаша, сіздің балаңыз қолдаусыз қалады, бейтаныс балалар көп, ананың орнына апай бар, бәрін басқалармен бірге жасау керек, тіпті қаламасаңыз да. Ал егер алдымен ботқа, сүт пен көбікке шағымдар түссе, сәл кейінірек "ол мені қағып жіберді", "олар шу шығарады", "көлік / қуыршақ бермейді".

Егер сіздің балаңыз балалар тобындағы оқиғалар туралы мүлдем сөйлеспесе, бұл қазірдің өзінде алаңдауға себеп болады, өйткені оның анасына өзінің мінез-құлқы туралы айтпауының себебі бар. Балабақша, содан кейін мектеп – бұл өз ойын еркін білдіру мүмкіндігі, ал егер сіздің сүйікті балаңыз балалар туралы айтпаса, мүмкін сіз оны бір кездері тыңдамаған боларсыз немесе белсенді әрекеттері үшін ұрысқан боларсыз. Ата-аналар отбасындағы "кішінің" тірегі болып табылады, кез келген жағдайда сіз оның жағында болуға міндеттісіз. Бұл "жұдырықпен ұрысқа асығу" немесе басқа адамдардың балаларын тәрбиелеу керек дегенді білдірмейді. Балаңыздың игілігі үшін неғұрлым белсенді әрекет етсеңіз, соғұрлым ол пассивті болады. Егер анасы осылай жасаса, неге өзіңізді қорғайсыз? Егер анасы дос жақсы емес десе, неге дос болу керек?

### **Ата-аналарға арналған кеңестер**

Егер сіз топтағы сәбидің жалғыз ойнайтынын байқасаңыз, балалар үшін ол көрінбейтін сияқты, балалар жүгіріп өтіп, оны итеріп жіберуі мүмкін, бірақ оны байқамай да қалуы мүмкін – себебін өзіңіз іздеңіз. Егер сіз топта ұлыңыз жақында "машинкада" ойнаған баланы көрмесеңіз – бұл баланың қайда екенін сұраңыз, оның ауырып қалғанына түсіністікпен қараңыз, бірнеше күннен кейін ұлынан сұраңыз, егер оның досы сауығып кетсе. Сол сияқты, қыздармен, бір нақтылаумен – егер басты дос ана болса, оларға дос таңдау қиынырақ. Мазақтауға немесе итеруге жауап беру, әдетте, мектеп жасына дейінгі қыздардың көпшілігі үшін шындыққа жанаспайды. Мүмкін сіздің балалық шағыңыздағы фотосуреттермен әңгіме осы еркіндікті береді, ал қыз жауап береді?

Дос болуға үйретіңіз. Тек сөзбен емес, қалай дос болу керектігін түсіндірумен емес, іспен. Ол үшін өзіңізге қарапайым эксперимент жасаңыз: сіздің жұмысыңызда сізге ұнайтын адам бар шығар, бірақ сіз әрең сөйлесесіз. Оған достықты қалай ұсынуға болады? Келіңіз және айтыңыз: мен сізбен дос болғым келеді /қалаймын – солай ма? Бұл адамның сізге қалай қарайтынын елестетіп көрдіңіз бе?

Балаларға достасу қиынырақ, әлеуметтену тәжірибесі әлі жоқ, сондықтан көмек қажет, тек, қалай көмектесуге болады? Бұл туралы мектеп жасына дейінгі баланы психологқа апарудың пайдасы жоқ – олар бір-бірін түсінбейді, өйткені 7 жастағы балалар үшін де "дос болу" "бірге ойнау" болып табылады. Сіз ортақ мүдделерден, ұлыңызға / қызыңызға және балабақша тобындағы басқа балаларға ұнайтын нәрселерден бастауыңыз керек. Спорттық секциялар, отбасылық саяхаттар, бірақ балалар санаторийі немесе демалыс лагері емес – тағы да шектеулер мен сіздің қолдауыңыздың болмауы.

Үрейленбеңіз, мәселені асыра сілтемеңіз, өмірдің осы кезеңінде достарыңыздың жоқтығына сабырмен қараңыз. Шешімді өзіңізден іздеңіз: Ата-аналардың шамадан тыс қамқорлығы өзін еркін ұстаудан қорқатын сақ балаларды тәрбиелейді. Ата-аналардың немқұрайлылығы балаларда сенімсіздік сезімін тудырады, сондықтан олар қарым-қатынастан аулақ болады. Балаңызға деген көзқарасыңызды өзгертуге тырысыңыз, сонда оның

мүмкіндіктері артады, балалармен қарым-қатынас жасау оңайырақ болады. Сонымен қатар, мектеп жасына дейінгі балалардың қосымшалары өзгермелі және құбылмалы, сондықтан ата-аналардың қатысуынсыз әлеуметтену сәтті болады деген үміт бар...кейбір жағдайларда